

Αξιολόγηση δικτυακών πηγών

Βασισμένο στο: Berkeley Library “Evaluating resources”¹

Κριτική αξιολόγηση

1. Στόχος. Ποιος είναι ο στόχος του άρθρου, του βιβλίου, του ιστότοπου, ή γενικά του υλικού που έχω ανά χείρας; Πρόκειται για ένα γενικό κείμενο που κάνει μία απλή αναφορά στο θέμα, ή το κείμενο στοχεύει σε μία μόνο πτυχή του θέματος; ο στόχος του άρθρου ταιριάζει στις προσδοκίες μου; Το κείμενο καλύπτει την σωστή χρονική περίοδο που με ενδιαφέρει;
2. Το κοινό. Σε ποιο κοινό απευθύνεται η πηγή; είναι το υλικό πολύ τεχνικό ή πολύ εξειδικευμένο; Μήπως είναι πολύ απλό, ή πολύ βασικό; Είναι πολύ πιθανό να βοηθηθείτε από άρθρα γραμμένα για συγκεκριμένο κοινό εάν ξεκινήσετε από το κατάλληλο index. Εάν για παράδειγμα ένας φοιτητής κοινωνιολογίας χρειάζεται τις τελευταίες στατιστικές για καρδιακά νοσήματα, καλό θα ήταν να αποφύγει τα ιατρικά sites, γιατί κατά πάσα πιθανότητα δεν θα βρει παρά στατιστικές που βοηθούν στην κλινική αντιμετώπιση του προβλήματος.
3. Χρονικότητα. Πότε δημοσιεύτηκε το άρθρο; Αν πρόκειται για ιστότοπο, πότε έγινε η τελευταία του ενημέρωση; Αποφύγετε την χρήση ιστοσελίδων χωρίς ημερομηνία. Κατάλογοι βιβλιοθηκών και πίνακες περιεχομένων που δημοσιεύονται περιοδικά δίνουν την ημερομηνία της δημοσίευσης για βιβλιογραφικές παραπομπές.

Επιστημονικά περιοδικά και λαϊκός τύπος.

Ένα επιστημονικό περιοδικό είναι ένα περιοδικό που γράφεται από και απευθύνεται σε ειδικούς. Για να δημοσιευθεί ένα άρθρο σε ένα τέτοιο περιοδικό (ή την ηλεκτρονική του έκδοση), πρέπει να εγκριθεί από μία ειδική επιτροπή. Μία ομάδα αναγνωρισμένων ειδικών αξιολογεί το άρθρο σε σχέση με το περιεχόμενο, την επιστημονική επάρκεια και την ακαδημαϊκή αξία του. Σχεδόν πάντα οι επιστημονικές ανακοινώσεις περιέχουν

- Βιβλιογραφία και υποσημειώσεις
- Το όνομα και τα στοιχεία του συγγραφέα

Ο γενικός κανόνας είναι ότι αυτά τα περιοδικά δεν τυπώνονται σε ιλουστρασιόν χαρτί δεν περιέχουν διαφημίσεις και δεν περιέχουν εικονογραφήσεις (υπάρχουν φυσικά εξαιρέσεις). Ο λαϊκός περιοδικός τύπος καλύπτει μία μεγάλη γκάμα εκδόσεων σε φυσική ή ηλεκτρονική μορφή. Σε αυτά τα περιοδικά τα άρθρα γράφονται από δημοσιογράφους και συγγραφείς που εργάζονται στο περιοδικό ή που συνεργάζονται σαν ανεξάρτητοι μαζί του. Τα άρθρα απευθύνονται σε ένα ευρύ ακροατήριο και δεδομένου ότι δεν περνούν τον έλεγχο καμιάς επιτροπής, αντανakλούν τις απόψεις του συντάκτη τους. Το ερώτημα αξιοπιστίας του κειμένου κατά αυτόν τον τρόπο μετατρέπεται σε πρόβλημα αξιοπιστίας του προσώπου.

¹ <http://guides.lib.berkeley.edu/evaluating-resources>

Αυθεντικότητα

- Ποιος είναι ο συγγραφέας;
- Ποιοι είναι οι ακαδημαϊκοί του (της) τίτλοι;
- Τι άλλο έχει γράψει ο συγγραφέας;

Συνήθως στοιχεία για τον συγγραφέα προσφέρει η ίδια η δημοσίευση. Σε μερικές περιπτώσεις θα πρέπει κανείς να ανατρέξει σε άλλες πηγές συμβατικές ή διαδικτυακές.

Άλλοι δείκτες

Τεκμηρίωση. Η ύπαρξη βιβλιογραφίας και υποσημειώσεων καταδεικνύει ότι ο συγγραφέας έχει συμβουλευτεί άλλες πηγές οι οποίες πιστοποιούν την αυθεντικότητα όσων παρουσιάζει. Στις ιστοσελίδες θα πρέπει να περιμένουμε links και σημειώσεις στο τέλος της σελίδας αναφερόμενα σε επιπρόσθετες πηγές και διαφορετικές οπτικές.

Αντικειμενικότητα. Ποια είναι η οπτική γωνία του συγγραφέα; Το κείμενο, είναι ένα άρθρο γνώμης στο οποίο προσφέρεται επιχειρηματολογία για μία συγκεκριμένη άποψη; Μήπως η ιστοσελίδα χρηματοδοτείται ή υποστηρίζεται από μία εταιρεία ή έναν οργανισμό που εκπροσωπεί μία συγκεκριμένη αντίληψη; Είναι το κείμενο δημοσιευμένο σε ένα περιοδικό ή έναν ιστότοπο με συγκεκριμένη εκδοτική φιλοσοφία; Αν ένα κείμενο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα μιας πετρελαϊκής εταιρείας πολύ δύσκολα θα περίμενε κανείς να υπερασπίζεται τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Πρωτογενής και δευτερογενής έρευνα.

Στην προσπάθεια να ορίσουμε με την καταλληλότητα μιας πηγής, είναι χρήσιμο να διευκρινίσουμε εάν πρόκειται για πρωτογενή ή δευτερογενή έρευνα.

Η πρωτογενής έρευνα είναι εκείνη της οποίας τα αποτελέσματα γίνονται γνωστά για πρώτη φορά. Παραδείγματα αποτελούν:

- Ένα άρθρο βιβλίο ή άλλο κείμενο που παρουσιάζει η νέα ευρήματα οι νέες θεωρίες και περιλαμβάνει στοιχεία.
- Το άρθρο ενός δημοσιογράφου ή άλλου συγγραφέα ο οποίος μεταφέρει γεγονότα σαν αυτόπτης μάρτυς.

Η δευτερογενής έρευνα δεν είναι στην πραγματικότητα έρευνα πεδίου αλλά βιβλιογραφική έρευνα στην οποία παρουσιάζονται συνδυασμοί πρωτογενών ερευνών και κριτική αποτίμηση τους. Παραδείγματος χάριν:

- Ένα άρθρο, βιβλίο, ή άλλη έκδοση που ανακεφαλαιώνει δεδομένα και παρουσιάζει μία συνεκτική εικόνα ενός θέματος.
- Το άρθρο μιας εγκυκλοπαίδειας.
- Ένα διδακτικό εγχειρίδιο.

Ιστότοποι

Αν και οι περισσότερες από τις προηγούμενες στρατηγικές μπορούν να εφαρμοστούν και στο web, η αμεσότητα και η ανοικτότητα που χαρακτηρίζουν το διαδίκτυο δυσκολεύουν

ιδιαίτερα τον χαρακτηρισμό μιας πηγής σαν κατάλληλης και αξιόπιστης. Αξιολογώντας ένα website αυτά είναι μερικά πράγματα που πρέπει να έχουμε στο νου μας:

- Υπάρχει συγγραφέας του κειμένου; Μπορούμε να εντοπίσουμε τα στοιχεία του συγγραφέα ή του παραγωγού και αν όχι μήπως θέλουμε να ξανασκεφτούμε την χρησιμοποίησή του;
- Το website υποστηρίζεται από κάποιον σπόνσορα, κάποια ομάδα, ή κάποιον οργανισμό; Αν ναι, ποια είναι η συγκεκριμένη τους φιλοσοφία;
- Υπάρχει κάποια προφανής μεροληψία στον ιστότοπο; Μήπως το site προσπαθεί να προωθήσει κάποια πώληση; Αναρωτηθείτε για ποιον λόγο δημιουργήθηκε καταρχήν το site.
- Υπάρχει ημερομηνία στο website; Είναι αρκετά ενημερωμένο; Αν δεν υπάρχει ημερομηνία, σκεφτείτε δύο φορές πριν χρησιμοποιήσετε στοιχεία από αυτό. Πληροφορίες στατιστικής φύσης χωρίς ημερομηνία δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιούνται.
- Πόσο πειστικοί και αυθεντικοί φαίνονται οι σύνδεσμοι προς άλλα sites; Σε τι ποιότητας ιστοτόπους παραπέμπει;

Θυμηθείτε πάντα να διασταυρώνετε τις πηγές σας πριν χρησιμοποιήσετε ένα στοιχείο παρμένο από το internet.